

El Port, aquell migdia, ni en mar ni en terra no s'adeia del tot amb el que Josep Ma de Sagarra descriu en la seva novel·la. Si ens haguéssim arribat, a peu, fins a la platja de Fornells, passant pel bosquet de pins de damunt les Covasses que recorda els voltants de Siracusa, i hi haguéssim trobat un altre Quimet folgant, amb pler, amb la segona Marí, no hi hauríem vist gens de malícia i potser ho hauríem trobat d'una innocència virgiliana. Ja els temps mudaven, i si al Cafè de la Marina als pescadors encara els tolerava hom de seure a la vorera, ens hauríem adonat que anaven més polits i que doblaven les bevendes. Als vespres, els nois dels pescadors, més prims i allargats que els seus pares, hauríem descobert com empaitaven els primers vols d'estrangeres que airejaven el moll i com, de nit, hi alternaven i hi ballaven. I a l'escar de la Timba hi hauríem vist, entre els llaguts negres, d'altres pintats de vermell, de verd, de blanc puríssims. En remarcar-ho a En Sagarra, em va dir que el corc hi era igualment.

El corc! Si els personatges més destacats d'*All i salobre* haguessin nat, crescut i viscut, malgrat possibles maneres atàviques de comportament, latents i dissimulades, llur novel·la seria la d'un altre escriptor. La Marí seria casada amb un enginyer de la Fiat, viuria a Itàlia i tornaria al Port, per les vacances, en cotxe propi, amb tres o quatre criatures i sogra amb diadema. En Quimet faria de mestre d'estudi a Sant Llorenç de la Muga, s'hauria casat amb la filla del sergent de la guàrdia civil, robusta, paridora i de Sòria, i els diumenges passaria la bacina al Temple tot ajudant a missa al capellà. Son pare, en Belart, més avar i més gasiu encara, s'hauria venut una de les dues vinyes i hauria aixecat dos pisos més a la casa nova, amb apartaments llogats a preus molsuts i progressius tot que esperant l'altra doblés de preu. En Ballesta, l'amant i cornut, hauria obert un celler de nit, clandestí d'aparença amb llums a mig flam i musiquetes amb sordina, discretament malvat com un afaitapagesos. Les cosidores del taller de la Sareta sabrien dos o tres idiomes, haurien parat botiga amb antiguitats recents i robes mitjanceres, i, despampolades, esperarien el client, tot fumant, amb aires desmaiats de qui ja no torna. En Pere Pixinc tindria un restaurant típic i endreçat, amb en Quir per cuiner i soci; en Pere a seques, una taverna amb aires de caverna on serviria piments anglosaxons i coles ianquis, i en Sisó de la Marta —qui ho diria!— seria delegat oficial d'un Banc amb centraleta a Figueres. Tots mudats i alcohollats i amb pistrincs a Perpinyà.

El Port d'*All i salobre* no és pas ben bé el d'ara. L'home de motor ha substituït l'home de rem: com menys hom pesca, més barques hi ha; com menys veïns, més cases, i com menys ceps planta hom i més erm deixa el país, més val el terreny. El no fer res és, gairebé vitalícia, una renda, i qui s'afanya a treballar, de vell esrà indigent. Dels pecats pudents de sobre que En Sagarra descobria pertot, en cala i cambra, tot

just si ningú, en té consciència. Hem recobrat, i simples i cànids, la innocència i no ens adonem que anem despullats.

Fragment del Pròleg, d'*All i Salobre*